

ДѢЛО

Выходитъ въ Львѣвъ щѣ Вторника, Четверга и Суботы кромѣ русскихъ святыхъ о 5-й годъ поп. Литер. додатокъ "Библиотека найзнам. повѣстей" выходитъ по 3 печат. аркушъ кожного 15-го и послѣдняго дня кожного мѣсяца. Редакция "Администрація" подѣ Ч. 44 улицы Галицка. Рукописи вѣрствуются лишь на попоредне застереженнѣ оглашеннѣ принимаются по цѣнѣ 6 кр. бѣт. однок. строчки печатной, въ рубр. "Надобалане" по 20 кр. а. в. Редакція неопечатаннѣ вѣднѣ бѣт. порта. Предплатѣ и исчераты принимаются: J. Львовъ Адм. администрація "Дѣла". J. Вѣднѣ Haasenstein & Vogler, Wallgasse 10; M. Duker, Riemergasse 13; G. L. Daube & Fischgasse 10; Rudolf Mosse, F. A. Richter Co., Singerstrasse 4. Въ Франкфуртѣ M. Haasenstein & Vo-Nibelungengasse 4. Въ Парижѣ Agence Havas. Въ Рос-тѣ, E. L. Daube & Co. Въ Парижѣ Agence Havas. Въ Рос-тѣ, Редакція "Кіевскоя Старжины" въ Кіевѣ, почтовой сѣтѣ Редакція "Кіевскоя Старжины" въ Кіевѣ, почтовой сѣтѣ "Газетно Бюро" В. Ф. Зама въ Одесѣ Дорж-басовская ул., д. Радля 9.

Предплатѣ на "Дѣло" для Австріи: для Россіи: въ цѣльмъ рѣкъ . . . 12 ар. на цѣльмъ рѣкъ . . . 12 рубл. на цѣльмъ року . . . 6 ар. на цѣльмъ року . . . 6 рубл. на цѣльмъ року . . . 3 ар. на цѣльмъ року . . . 3 рубл. съ дод. "Библиотека": съ дод. "Библиотека": на цѣльмъ рѣкъ . . . 16 ар. на цѣльмъ рѣкъ . . . 16 рубл. на цѣльмъ року . . . 8 ар. на цѣльмъ року . . . 8 рубл. на цѣльмъ року . . . 4 ар. на цѣльмъ року . . . 4 рубл. на самѣ додатокѣ: на самѣ додатокѣ: на цѣльмъ рѣкъ . . . 5 ар. на цѣльмъ рѣкъ . . . 5 рубл. на цѣльмъ року . . . 2-50 на цѣльмъ року . . . 2-50 р. Для Восточной Сербии: на цѣльмъ рѣкъ . . . 15 ар. на цѣльмъ року . . . 7-50 ар. на цѣльмъ року . . . 3-75 ар. съ дод. "Библиотека": на самѣ додатокѣ: на цѣльмъ рѣкъ . . . 19 ар. на цѣльмъ рѣкъ . . . 6 ар. Подлинное число коштуе 12 кр. а. в.

Съ днемъ 1 (13) липня зачався III. чверть року сегорічного видавництва "Дѣла" и "Библиотеки найзнаменитшихъ повѣстей". Просимо поскорити съ присылкою залогностей и дальшою предплатѣ, щоби въ экспедиціи не потребовала послѣдовати перерва!

Ново приступающій Вп. предплатники "Библиотеки найзнам. повѣстей" одотанутъ дорож початокъ зачатой повѣсти Н. Тургенева "Батьки и сыны".

ЗАМѢТЫ

до справозданя пос. Ковальского.

Въ попереднихъ числахъ "Дѣла" адали мы Вп. читателямъ докладно справу о выступленіи пос. сов. В. Ковальского передъ своими выборцами въ Сокаля, Равѣ и Куликовѣ. Нынѣ, въ обовязку дневникового, хочемо высказати тіи свои гадки, якій намъ насуваються при розглядѣ поданого матеріалу.

Въ загальнѣ мусимо пос. Ковальскому высказати свое признанье за то, що наконецъ узнана потрѣбность и отвѣднимъ стати передъ выборцами. Давнѣйше до того бнѣ не бунѣ охочій, хотій выборцѣ бунѣало и завывали его бодай показати имъ на очи. Черезъ то, якъ вѣднѣсно, пос. Ковальскій при выборахъ до Сейму перепавъ въ Жидачевѣ, а при выборахъ до Рады державной въ Стрыку. Практика отже поучила, що не словеннѣе такого обовязку жетися на самѣмъ кандидатѣ, а справѣ народній приносить шкоду. Тожъ, ще разъ кашемо, мусимо пос. Ковальскому за зрзумѣннѣ ваги личной появы посла передъ выборцами — высказати свое признанье.

Теперь належитъ намъ звернутися до самого справозданя.

Коли посолъ являеться передъ выборцами, то може мати на одѣ двояку цѣль: вувшу або ширшу. Вувшу — коли ему въ першій линіи иде о то, щоби показати выборцамъ, и поддержати чи скрѣпити — що такъ скажемъ, особисту свою звязъ съ выборцами; ширшу же, коли послови иде о то, щоби выгоду своего справозданя посольского вывсказати въ значеню политичномъ на высокую силу.

И справдѣ, мы въ справозданнѣхъ рѣзнихъ послѣвъ замѣчаемо одно або друге.

Одинъ посолъ подякуе выборцамъ за выборѣ, вычислитъ имъ свои, меншіи чи большіи заслуги, розкаже имъ, якъ голоувавъ, и наконецъ въ загально державныхъ словахъ подасть выборцамъ якійсѣ загально-вѣднѣннѣ и загально признаннѣ порады, въ родѣ такихъ якъ: "лучѣтсѣ", "держѣтсѣ своего", "шануйте чуже", и т. п. Другій же посолъ стане на широкій основѣ: схарактеризуе передъ выборцами ситуацію политичну даной хвилѣ, ситуацію въ державѣ, краю и народѣ, до котрого належитъ; высказе програму политичну, якою пѣсля его розумѣннѣ, набутого сиостереженнѣми, треба бы держати на найблизшу хвилю; выведе критику правительства въ даной хвилѣ и критику партій парламентарныхъ; вкаже здобутки а зарегиструе ще несловеннѣ бажаннѣ и неуспеннѣй кривды народу, и т. д. Пѣдло того, на якѣй, чи вувшій, чи ширшій основѣ стане посолъ въ своемъ справозданю, оцѣннѣеться и вага та значеннѣе того справозданя, якъ середѣ народу, до котрого посолъ належитъ, такъ и у правительства, у партій парламентарныхъ и у другихъ народѣвъ.

Пѣдъ яку-жь рубрику подтягнути справозданнѣ пос. Ковальского: пѣдъ першу, чи пѣдъ другу? Отвѣдъ конечно: пѣдъ першу, а нѣякимъ чиномъ пѣдъ другу.

Справозданнѣ пос. Ковальского складалося именно: въ подяки выборцамъ за выборѣ, зъ вычисленнѣе своихъ заслугъ, зъ наведеннѣе кѣлькохъ справъ въ Рады державной, якъ въ нихъ голоувавъ, и наконецъ зъ кѣлькохъ загально-признаннѣхъ добрыми порады выборцамъ, порады, якій у насъ выголошуются майже стереотипно бесѣдниками при откритю читаленнѣ по селлахъ, на темать: "лучѣтсѣ", "дайте о свое", и т. п. Розумѣеться, все то було сказане добре, въ нѣчѣмъ не противилося интересамъ народнымъ, а тѣлько можна було жадати, щоби дешо, особливо де ходило о выгоду Русинѣвъ съ Поляками въ краю, було сказане не такъ сповито въ мраку, абы каждый мѣгъ собѣ толкувати на свой ладъ, абы "Нов. Проломъ" мѣгъ говорити, що ось-то сов. Ковальскій "давъ добру лекцію Полякамъ", а "Свѣтъ" вновѣ мѣгъ скавати, що ось-то тыми самими словами Ковальскій "давъ добру лекцію Русинамъ"... Въ такихъ дѣлахъ не вѣльно нѣкому заявляти щось невыразно, двозначно, а треба говорити

ясно и основно; тымъ бѣльше не вѣльно се послови, котрый выйшовъ зъ вѣльного wyboru русскихъ выборцѣвъ. Одно, що въ своихъ загально-державныхъ порадахъ выборцамъ сов. Ковальскій сказавъ чей-же досыть ясно, то слова: "Шануйте все свое рѣдне, свою вѣру, свою рѣдну мову, свой край. Наша мова, наша литература не нынѣшня; она вже бѣтъ тысячу лѣтъ розвиваеться". Слова тіи мусѣли роздатися любимъ ехомъ въ сали выборцѣвъ и по краю, — хочъ очевидно мусѣли засмутити тую горетку "объединителѣвъ", котра бунѣдъ-що-бунѣдъ стараеться сов. Ковальского зачислѣти бѣтъ оговору мѣжъ "своихъ"...

Мы вже сконстатували, що сов. Ковальскій въ своемъ справозданю не станувъ на ширшу основу, а державъ въ рамкахъ якъ найвузшихъ. Очевидно, мусѣло се бути зъ горы обдумане, мусѣвъ посолъ мати до того якійсѣ свои причины. Бо що выборцѣ нашѣ, сѣвшачи такъ численно на справозданнѣе своего посла, радѣ були почути бѣтъ него якъ наибѣльше, — се рѣчь певна. Думати-жь, що они не порозумѣли-бы рѣчей тоншой матерії, годѣ; они-жь на всенародныхъ вѣчахъ показали зрзумѣннѣе и наибольшіи тонкостей въ пытанияхъ, политичныхъ, политично-церковныхъ, экономичныхъ и просѣтнѣхъ. Тожъ великій жалъ, що и при сѣй нагодѣ не почувли что-небудь такого, що причинилось-бы до проясненнѣе и розширеннѣе ихъ свѣтлогляду. Справозданнѣе посла може бути дуже доброю лекцію политичною. Кажде слово посла, такъ поважного и ширѣ витаного, гвѣдемъ вбиваеться въ память выборца и треваетъ тамъ довго-довго... Тутъ богато можна навчати, тутъ можна загрѣти до борбы о права народній, одушевити до неустрасимости, — котру и поручавъ сов. Ковальскій въ своихъ загальныхъ порадахъ выборцамъ.

Сов. двору п. Ковальскій въ цѣльмъ своимъ справозданю оминаеть всяку тоншу матерію, всяку драмливишшу справу, де бы треба при высказѣ вѣняти становище...

Погляду на ситуацію политичну въ державѣ и краю не подавъ нѣякого: "Относиннѣ нашѣ краевѣ — сказавъ бнѣ — ще не суть такія, якъ повиннѣи бути, але о томъ не на часѣ теперь говорити." — Мы пытаемо: чому не на часѣ? Коли относиннѣ не такія, якъ повиннѣи бути, то на часѣ и треба о нихъ

говорити! То-жь то выборцѣ буля-бы за то вдачнѣи своему послови!... Замѣсть того посоль ось яку подае рецензу: "Треба дѣло такъ вести, щоби можна неодио (що? — Ред.) забути. Зависть и сварня однихъ съ другими (Русинѣвъ съ Поляками — Ред.) не ввадутся до нѣчого. Треба отже, щоби мы насампередъ ширѣ и добре до спѣльной выгоды приготувались, — бо хто-жь бы ви не хотѣвъ?... Все то бѣтъ выказана, въ чѣмъ жерело невогоды, якій причины "зависти" (sic!) и хто дае причины до сварнѣ, — все то, кашемо, темна вода во облацѣхъ... Чи добре поняли ви выборцѣ, — про те они самѣ чей-же найлучше знають."

Дальше сов. двору п. Ковальскій поминувъ мовчки нынѣшне правительство и партію парламентарнѣю та относиннѣе обохъ тыхъ чинникѣвъ до насъ Русинѣвъ. Очевидно, тутъ вновѣ "не такъ, якъ повинно бы бути", але хибѣ "не на часѣ говорити"? А прецѣвъ того не поминае нѣякій посолъ въ своемъ справозданю! Се-жь повинно бути ткаею справозданнѣе посольского, по котрой тягнѣе червона нитка дѣяльности посла, адающего справу выборцамъ! А прецѣвъ выборцамъ бунѣло-бы цѣкаво довѣдатися въ устѣ посла: яку нынѣ програму мае правительство супротивъ рѣвнѣхъ народѣвъ державы и супротивъ Русинѣвъ? — Чи суть якій партіи въ парламентѣ, що стоять за такими принципами, котрѣ якъ не теперь то въ четверѣ помогутъ рускому народови дѣйти до належныхъ имъ правъ конституціонныхъ? — Чи посолъ годится, чи не годится, съ политикою нынѣшного правительства, чи може бачити въ нѣй якій хибѣ? — и т. п. Все то могло-бы було бути для выборцѣвъ дуже поучаюче. Выборцѣ своими интерпеляціями по трохи приходили послѣвъ въ помѣчь, выпытуючи его, чи вступивъ-бы до "коп-а" польского, чому не належитъ до т. зв. "русского клубу"? Якъ отвѣдъ пос. Ковальскій, вѣднѣсно нашѣмъ читателямъ. А що вже найдѣкавѣйше, то тіи слова зъ его отвѣдѣи, що, каше: "я не внаю, длячого чотыри послы Русины завывали окремый клубъ: менѣ не казали, и мене не просидѣли"... Намъ адаеться, що интерпелянты ходило о що инше: о поясненнѣе рѣвнѣи въ политичѣ п. Ковальского а клубу руского, послѣвъ т. зв. митрополитичѣ. Се

КАВЪДЖЕНЫЙ.

Оповѣданнѣ Нв. С. Тургенева.

III.

Зо два мѣсяцѣ тягнулася така потѣха... И разъ, стою собі зновѣ при бѣкѣ въ гостиннѣй свѣтлицѣ, та дивлюсь на свѣтъ Божій... ажъ ось — що за диво?! Входить вамъ ворѣтьми, такою ходю, монашеской братчикъ... Шапчана — немѣ кто голову грѣчанкою обвязавъ, а пѣдъ немѣ волосѣ розчесане на право и на лѣво... довгій пѣдрасникъ... Чи се не Міша?... Таки бнѣ!... Выйшовъ я на зустрічь.

— Що се за комедія? — пытаю.
— Нѣяка комедія, дячку, — отказуе Міша, гавбоко зблѣнувши, — цѣльмъ маетокъ до крытыхъ промарнувавъ та й показаннѣе прѣйшло; тожъ и задумавъ вогупити въ монастырь въ Тролицку Сергіеву Лавру грѣхѣ отмолювати. Яка-жь бо менѣ аманна вже прикмета й лишилася?... А теперь прѣйшовъ до васъ, дячку, попрощатися, а въ бунѣдъ смѣтъ...

Ганувъ я нильнѣйше на Мішу. Лице все такъ розже та свѣже (такѣ я до смерти лишѣлся) и очи такъ ласкавъ, вогкѣ, та живнѣ, и руки бѣлыя... а выномъ такъ задыхаетъ.

— Що-жь, — промовнѣвъ я въ конецъ, — дѣло хороше, коли выакшого годѣ. Але чому бѣтъ тебе такъ задыхаетъ.

— Егѣ! старый козаць! — отвѣдъвъ Міша, зарѣдѣвшись, але скоро опохватнѣе та наклоннѣ-

шавъ менѣ прямо и низько, по монашеску, додавъ: — Не обдаруете чѣмъ на путь-дороженьку? До монастыря йду, бачите, пѣшки...

— Коли?
— Нынѣ... заразъ.
— Чого-жь такъ свѣшно?
— Дядечку! Моя привычка, моя примѣвка все була: чѣмъ скорѣйш!
— А теперь, яка твоя примѣвка?
— И теперь така... Тѣлько: до доброго чѣмъ скорѣйш!

Такъ Міша и отойшовъ, а менѣ лишѣвъ думати-гадати, якъ то людскою долею на все боки вывертае.

Але живо нагадавъ менѣ, що жіе ще на свѣтѣ. Въ два мѣсяцѣ одержавъ я письмо, перше зъ тыхъ писемъ, якими обдоля мене все надѣлять. И завважте собі тѣе диво: рѣдко у декого подыбавъ я такъ опрѣтно, такъ чутке письмо, якъ у того путогоня. И складѣ и добѣръ словъ бунѣвъ, якъ лучше й годѣ, навѣтъ зъ легка красомовчій. Просьбы за помощью перепѣтались обѣщаннѣями поправы, честными словами и клятвами... Все те выглядало — а може бути, було и ширѣ. Пѣднѣсъ Мішовѣ все особливы мавъ закутасѣ, дячки та крапки и богато бнѣ збуживавъ знакомѣ звываннѣ та зачуду. Въ своемъ першѣмъ письмѣ звывавъ про новыи "обороты своен ертуны". (Обѣщѣ называвъ такіи обороты "нуркама"... Ой, ходитъ же бнѣ, ходитъ того "нуркама"! Очѣ побывовъ на Кавказѣ служити "груднѣи" царевнѣ и "отечеству", въ ранѣй "юнкера". И хочѣ

лькабъ добросердѣна тѣтка змилосердилася надѣ его долею и запомогла невеличкою сумою, все таки и мене благовѣ "на высквинованѣ". Я вволавъ его волю та й зновѣ два роки нѣчѣгобѣско не чувывъ про него.

Признаюся, я сильно не вѣривъ, чи поѣхавъ бнѣ на Кавказъ, чи нѣ? Але показалося, що таки поѣхавъ; що за "протекцію" вогупивъ до Т—ого полку "юнкеромъ", що олуживъ тамъ два роки. Двѣса про него розказували. Розповѣдавъ ихъ менѣ одинѣ офицеръ того полку.

IV.

Дѣзнавалъ я декого богато, чого й не ждавъ. Мене не конче то дивувало, що Міша на военною чинѣ, на олужаку не бунѣвъ годѣи, бунѣвъ на дѣльмъ нездалнѣи; а чого я не ждавъ, то того, що й отваги особлиной годѣи у него було запримѣтити; що въ бѣйкахъ та нападахъ военныхъ мавъ выглядѣ сумный та вялый, нѣ то туживъ, нѣ то сумувавъ. Послухъ волюковий немѣвъ душнѣвъ его до дуру таки доходила, скоро лишь дѣло вшло про него самого; не було вамъ такого безъуменного закладу, де бы бнѣ отказавъ; но чинѣти зло другимъ, ихъ убивати, губити — бнѣ не бунѣвъ годенъ, мабуть за-дѣля того, що сердце мавъ добре, або, бути може, що, якъ мовлявъ, "ватою пѣднѣте" выхованнѣе такѣ его рознеотило. Самого себе губити — все бунѣвъ готовый, коли хочешъ... але другихъ — нѣ... "Чортъ сво разберѣтъ", мавили его товаришѣ, — щина, дра-

тье, а навѣдженнѣй якійсѣ, по просту "оглашеннѣи"... Лучалося менѣ обѣщѣе вымытувати Мішу, якій лихій намъ такъ товче и силу напиватнѣе безъ памяти та жѣтьемъ своимъ маловажати, и т. п. А бнѣ заедно повѣдае: туга!

— Та чого-жь — туга?
— А якъ же, прошу васъ! Глянешъ въ себе, отамашов, станешъ думати про бѣднѣотѣ, про неправду, про Россію... ну, и вже! Сейчасъ тугѣ, хочъ кулею въ лѣвъ! Наверное она мимо волѣ.

— По що-жь ты тутъ Россію тычешъ?
— А вже жѣ, що "нѣе лѣвъ", — тому то й боюся розмышляти.
— Все те у тебе — и тугѣ тѣя, що не маешъ нѣякой работы!

— Та й не вынѣи нѣчого робити, мѣй дячку, мѣй рѣднѣи! Вѣяти, жѣтье на карту по-оставити, тай вонѣ къ чорту! Те я вынѣю. Вы ось навѣчѣтъ, що менѣ робити, за яке дѣло жѣтьемъ наложити. Я — якъ отѣдѣи...

— Та живи по просту... По що-жь жѣтьемъ накладати?
— Не годенъ! Вы скажете: необдуманно и поостушаю... Якъ же жѣ никакшо... Возьмешъ думку думати — и, Господи, чого тобѣ въ голову не налѣзе? То лишь Нѣмцѣ оди думаютъ!..

Скажіть самѣ, якъ тутъ и було говорити съ нимъ? Навѣдженнѣи, тай годѣ! Зѣ-помѣжъ кавказскихъ дивесѣвъ, про якій вже я згадувавъ, розкажу вамъ два, три. Одного разу ставъ Міша въ озацарѣнкѣмъ товарищѣвъ величати свою шаблю. — "Правднѣе церкве"

чей же мусійъ п. Ковальскій врозумѣти! Шкода, що інтересантище ще виразивше не постановив питання и по даній відповіді не снытати послѣ: „А коли-бъ Васъ були просили, були-бъ Вы вступили до клубу руского?“

При поминанні въ справозданіи всего выше наведеного, не мѣсть, очевидно, пос. Ковальскій и выказати политичной программы на найближшю пору. Безъ премасть, звістно, не може бути и заключена.

Снама Богъ пос. Ковальскому за то, що поневнѣмъ выборцямъ деякі справи, якъ опусту податкового, для бгъ наметы, убезпечены робітникамъ... Шкода однакомъ, що не перейшовъ себѣ важнѣйшихъ справъ, якъ трактуется въ Радѣ державній, и пр. внесенія Шаршмида, — правда, оно троти драматично, але деякі кружки галицко-рускій все таки тутъ аванжувалися... Шкода такожъ, що не порушивъ, бодай мимоходомъ, нашихъ дѣлъ политично-церковныхъ, кривдъ нашого духовенства, кривдъ нашихъ въ школьничствѣ, а прецинь до всего того мавъ нагоду, хочъ-бы навязавши до своихъ промовъ въ палатѣ послѣдню каденцію.

За закономъ о загальнѣмъ ополченіи пос. Ковальскій голосувавъ, якъ каже, въ австрійского патриотизму. О томъ его патриотизмѣ не маемо сумнѣву агъ за макове зерно. Съ одушевленіемъ підносиавъ на вступѣ каждого справозданія трикратне „многая лѣта“ Династїи австрійской и Наймен. Монархови и Дательни „той свободы, при котрій мы Русины можемо розвиватися на рѣвнѣ съ другими народами“. Той самъ патриотизмъ подиктувавъ ему слова: „Мы повинні не уступати нічого въ нашихъ правъ, глядаючи обороны въ законахъ и въ цѣсарю, котрый бажае рѣвнѣ правъ для всѣхъ горожанъ своєю державы. Стоячи крѣпко на томъ пунктѣ, мы можемо бути увѣреніи, що будучи дѣть наша у безпечена!“ То-жъ выборцѣмъ, одушевленіи тымъ рѣшучамъ завѣреніемъ своего посла, съ энтузіазмомъ вносили „многая лѣта“ и своему нынѣ ще лише „одинокому“ — якъ казали — послови рускому на 3,000,000 Русинѣвъ австрійскитъ...

ЖИДЫ ВЪ ЭКОНОМИЧНОМЪ ЖИТІИ НАШОГО КРАЮ.

Однакомъ я намірю говорити не про справы политичай а про экономичай, въ котрыхъ нашъ жиды, якъ по селяхъ такъ и по малыхъ мѣстахъ, берутъ участь, отыкаючи оъ нашимъ простолюдиномъ.

Жиды оъ такою освітою, яку переважна ихъ часть ймаѣтъ, не оуть намъ страшными; страшна однакомъ для нашего экономичного развитя, ба навѣть для цѣлого народного житя ихъ неосвѣтленость, ихъ проворнотѣ, ихъ подотупѣ, котрыми то прикметами дуже легко умѣють запанувати не только надъ нашимъ неосвѣченымъ людемъ по селяхъ та мѣстахъ, на ярмаркахъ та торгахъ, але такожъ надъ кождымъ

ремісникомъ, мѣщаниномъ, ба навѣть надъ простѣйшимъ чоловѣкомъ.

Совѣтомъ, трудячыхъ та добрыхъ робітниківъ жиды жиды дуже мало, а все ихъ работа отначалась тымъ, що навѣть то робітникамъ поклавъ на нѣй дозву: „абы въ руку“. Въ цѣлѣ, якъ нашѣ такъ и польскѣ сусѣдственности являють жиды тымъ полнотомъ, котрый цѣлѣмъ своимъ ествомъ притягавъ до себе друге нѣблизько-са до него являють, обнимавъ его своимъ тіломъ та выиславъ зъ него животий соки для своего удержаня безъ працѣ, безъ труду, безъ заходѣвъ. Така работа найближше отбывалась у насъ на нашѣй торговли та накла на нѣй черне пятно.

Найближше оъ нашимъ жидомъ по селяхъ отыкають жиды-коршмарѣ. За вынаемъ пропаниці въ дворѣ платати они павови декуды по 2,000, 3,000 або и больше гульденѣвъ, а где то побѣла величынн сѣла та челоа душъ. Волыны можливыми, правыми и неправыми способами стараются коршмарѣ не только жыти на свое, але, що больше, добре заплатаютъ собѣ свой трудъ, своимъ безсонній ночи, котры они провели за шпаньсаомъ. Работа така розпочинаея розпущеньемъ привезенов, дешевов, не мѣцион парухи водою деколи 28 до 32°, або и больше, дальше иде лѣта мѣра, неосвѣтлене рахованье своему довжикова, а въ концѣ музика, котру посередно коршмаръ, порозумѣвшой изъ зверхностею громадскою, справляе для сѣла въ коршмѣмъ та недѣль и що олятъ, крѣмъ посту. Середъ того, коли людъ обдвнаний собѣ до смѣта, по своей тыжневоѣ праці веселяются, подразненій на своихъ первахъ музикою и парухомъ, коршмарѣ набивае свою кашению.

Въ одной селѣ оъ 200 осадями наставъ молодой, трудячій священникъ. Своєю працею въ церкви и въ читальни отѣвъ третину сѣла отъ коршмы а при томъ такъ вымнуувъ на зверхнѣсть громадскою, що та поставила нѣколи не позволяти на музикою въ коршмѣ. Притисненій до кута коршмаръ жертвуе насампередъ 40 зр. рѣчно вѣтлови, чтобы онъ только отъ того отступивъ, а коли той на се згодиться не хотѣвъ, коршмаръ предлагае ще 60 зр. священникови, а коли и черезъ то не мѣгъ ще своего добатись, заявивъ, що жертвуе ще 50 зр. на церковь. Однакомъ и то нічого не помогло. Якого-жъ хѣсна надѣялся онъ самъ въ протягу одного року, коли изъ него отважало жертвувати 150 зр.? То значить, що переѣчно кождий господарь въ селѣ муѣвъ на одну тую цѣль дати добровольного податку 75 кр. А який-же то податокъ платитъ селянинъ коршмареви въ загалѣ, коли онъ зъ того доходу заплаати велику рату дворови, а потѣмъ ще дае добре удержанье своей родни, котра больше нѣчимъ не занимаея, якъ только продажою горѣвки!

Жидъ коршмаръ не перебирае въ оредотвахъ, чтобы только дойти своей цѣли. Коли только трошечка глубше заглянемо въ роботу сельского арендаря, то отъ разу достережемо, що онъ має тысячней жерела своего зарѣбку. По дуже многихъ селяхъ нашего краю жидъ позичае грошѣ на заставы на велику провизию; селяне зносятъ до

него кожуха, ошакѣ, чоботы та другі рѣчи. Така сама дае бѣгъ наkonto заставу горѣвку. По горѣвкѣ селяхъ, до котрыхъ и найбѣебѣйшей лучъ просятъ ще не сагуувъ своимъ жывѣтнрнмъ сѣтлѣмъ, но коршмахъ отбывають навѣть громадскій суды. По засудѣ выновокъ старшина громадскій посылавъ десятника до хаты засудженого, чтобы привѣлъ акій лѣхъ жидова зъ заставъ за вышту зъ коршмѣ горѣвку при отбугѣ судѣ. Такихъ прикѣрѣвъ по нашихъ селяхъ безъ числа.

Нашъ селянинъ не все при грошахъ. Отъ мѣста далеко, — двѣ три милѣ, — нести отже 10 або 20 вѣщъ, 2 кварты проса, гарнецъ пшекацѣй або чого начого, чтобы за утергованій грошѣ купити конче потрібном до хаты соли, высты, обривѣвъ або жыла, не осплатаетъ, про-то бѣгъ бере чи то жиды чи збоже тай несе до коршмы „на змѣнѣ“. Коршмаръ тогдѣ хлопскій товаръ приймае за акъ найтаншу цѣну — за одно яйце 1 кр. — а за свѣй каже долге платити такъ, що часами на одной тощѣ соли заробать нѣ больше нѣ менше, акъ 6 до 7 кр., то значить на одной сотцѣ топокъ 6 до 7 зр.! Такъ само продаея тютюнъ, табакъ, булкъ, обарѣнцѣ та другі рѣчи. Якій-же то великій змыскъ жиды коршмара!

Дуже богато доходу наганяють въ кашению коршмара такожъ селянскѣ бабы, молодѣ паробки, дѣвчата та паствухи. Декуды по нашихъ селяхъ нѣявнѣство обняло собѣю навѣть жѣноцтво. Дѣвѣ три гонодинѣ обѣдуютъ до хаты — бо до коршмы вѣтъдню — принесуть кварту, другу тай честуютъ; а що грѣшны розпорядкае господарь, а господиня селянка рѣдно котра намъ орудуе, тожъ крадькомъ передъ господаремъ берутъ збоже, чтобы намъ заплаати за набѣй въ коршмѣ. Такъ само омыи при молоченю збоже берутъ у отця зерно, якъ и оула у господаря, а що рѣдно коли знайдѣся у селѣ чоловѣкъ, котрый бы принявъ до себе крадене добро, тожъ оно тыцѣмъ переноситоа вечеромъ до коршмы, або за турецкѣй омачный тютюнъ, або за горѣвку, котру паробки по декотрыхъ селяхъ ставлятъ дѣвчатѣмъ на вечерничихъ. Крадене збоже достае жидѣ за повѣ-дармо; онъ знае дуже добре, зѣ-отки оно походять и длитого не дае за него богато, а притисненій паробокъ або дѣвчина по-збувае его за що будь. Навѣть малѣ паствухи крадутъ яйця та за тютюнѣ та горѣвку несутъ ихъ до коршмы. А коли же згадаю про то, що по декотрыхъ селяхъ задержавоа той поганій звычай, побѣла котрого коршмаръ оъ боклажомъ горѣвки, наче овлченякъ по канонѣ, иде помежи хаты та за келяшокъ вытуманюе у бабы повѣдомо льну, докоть ирѣжѣ, цибуль або якого зерна, — то дуже легко може бути такъ, що $\frac{1}{4}$ зъ надвышкы омырхъ продуктѣвъ, котрыхъ въ селѣ простой людъ не оспотребувавъ на свою потрібѣ, досталася майже даромъ коршмареви.

А що-жъ жиды дають за то нашому народу? Лѣхѣй, водою розлученыи напоѣй, въ котрѣмъ дуже часто мочать окрутляки тютюну, кидаютъ до него табаку та инші адорволю шкѣднѣй растыны, чтобы только надати ему оны, будучи того переосвѣдченя, що хлопъ все выше тай перенесе. При томъ зъ коршмы шпритѣя въ селѣ

деморализаціи; такъ погрывають гурмакъ та теста сушитѣвъ всякого вѣстѣйшого омынѣности въ селѣ; закупають чыталыи, промывають;

Коршмарѣ-жиды по нашихъ селяхъ — омынѣй жиды. Цѣлѣснѣйшій жидъ дѣлае дѣлае въ отбугѣ своей бородою до жарного ошакѣ, але оуправомъ рѣдѣ, а той городѣвъ, що вѣле коршмарѣ, не оередъ самого жиды, что акъ оорвоно на нѣтъ ооогланута! Тому-то нашъ народъ гонитѣвъ жиды зѣбнѣй до шуга, оери, оомъ та нѣтъ, — а въ Дрогобычѣмъ мѣстѣ лучшѣе оерѣвъ оорвоно въ уста нашего селянина, що „тай“, до жиды на шугомъ ходитѣ, и людѣмъ не гарилае жидѣмъ! Коршмарѣ въ загалѣ рахуютъ на погрыванье нашего народу, его слабой стороны умѣють дуже добре выхѣловувати, а жывучи жеме параднѣ омынѣ мыслена, его душу и въ выстроѣ притислюдина умѣють дуже коростати.

Ще страшнѣйшими для простого рабочего люду представляють жиды-коршмарѣ въ горѣвъ та на Мазурцѣнѣ, до той жидѣ оупущеныи омынѣщенникомъ, школою тай дворовѣ, шукае оорвоно въ коршмѣ. А дуже часто лучшѣе и тай, до коршмарѣ, пвсарюючи въ громадѣ, вымнѣвъ цѣле сѣло, якъ може, та кругѣтъ нѣкъ нѣкъ оанѣвъ оонцѣмъ.

Въ декотрыхъ селяхъ коршмарѣ оупущаютъ въ осени отъ притисненого потребою селянина збоже, переховуютъ его въ своей коморѣ до вѣредновку, чтобы отъ того омынѣ ооогланута вѣтъ дѣа разы только. По горѣхъ торгуютъ оы оыцами, волами та кѣныи. Особливо на коннѣ розумѣются деякі дуже добре: купуютъ оушъ шкапы, манянуаютъ такъ оъ ихъ зубама, оъ зъ коня, котрому зубы выказуютъ на 12 лѣтъ, зроблятъ 4- або 5-рѣчника, кормятъ конѣ омынѣ перемѣшанымъ оъ оѣчкою та оомѣмъ, отъ чого конѣ дуже скоро праляется, але что оорвоно калѣчуютъ та поднажуютъ, — въ загалѣ омынѣ знаютъ дуже много секретѣвъ, котрыхъ рѣблятъ конѣ на оно дуже гарными, але до працѣ або до бѣды зовѣмъ незѣбными.

Въ справѣ товариства дяковѣ.

Отъ п. Ілія Войковича въ Рогатынѣ ооружемо ослѣдуючу допись, оъ просьбою о уѣщеньѣ.

„Въ жизненній справѣ полученыи дѣвъ нашѣ, достаю адъ всѣхъ оторѣвъ краю зажитѣ, що дѣея оъ наміренѣмъ товариствою омынѣ помочи дяковѣ и оъ статутами. На то маю оытѣ отѣвѣтѣи, що Комитетъ, выбранный Зѣбранѣмъ въ Рогатынѣ, нѣколи той справы не заощилъ. Въ теперѣ ое дѣло оытѣ, выдѣо изъ оѣдѣчкы оынома митроп. Ординариата:

„Ч. 216. До Вѣч. Уряду парох. въ Рогатынѣ. Чч. Ілія Войковичъ и Іоанъ Шпанько пѣтъ днѣмъ 11 червня 1886 отнесоа до Вѣч. Коносторїи оъ прошеніемъ, чтобы та и нѣ-скорше часѣ до Зѣбрания дяковѣ у Львовѣ дѣ-

отрѣе!“ Офицеры вѣрѣли або й не вѣрѣли. Але Міша такъ упорѣ. — „А отъ, — крикуютъ бѣзъ наконѣцъ, — найлучшій знатокъ шаблѣ — Абдулка кривый. Пѣду, омытаю“. Офицеры оостовѣли. — А то акій Абдулка? Чи може той, що въ горѣхъ жывѣ? Абдуль-ханъ? — „Сей, сей оамый“. — Та-жъ онъ тебе возьме за шпіона, та въ блочичанѣвъ вкѣне, а нѣ, то оею самою шаблею голову тобѣ зрѣже. Тебе оейчасъ цуннутъ. — „А я все таки пѣду до него!“ — О заглядъ что не пѣдѣшь! — „Добре, оытѣтъ закладѣ!“... И Міша, якъ отѣй, оѣдѣлавши коня, пѣхавъ оѣбѣ до Абдулки. Три днѣ пропадалѣ. Вѣтъ гадали, що вже прѣйшовъ конѣцъ „оглашенякомъ“. Але дивѣтъ, такъ вернувоа, плянѣснѣйшій але оъ шаблею, и вже не оъ тою, що повѣтъ, а оъ другою. Взяли его оытати. — „Нѣчего, каже, добрый чоловѣкъ Абдулка! Зѣ-разу то й казавъ мене въ кайданы вкувати и вже забравоа на колѣ посадати. Але я оѣяснивъ, за чимъ оѣ прѣхавъ, тай на знакъ показую шаблею. И не задержуй ты мене, кажу; выкупу, кажу, за мене не ждѣ; гроша у мене нѣкакого при душѣ, а й овянѣвъ нѣкогѣосенько!... Зачудувався мой Абдулка тай глянуувъ на мене оынымъ своимъ окомъ. — Ну говорятъ, „оолабашъ ты уруоѣ“; маю-жъ тобѣ вѣрити? Вѣрѣ, кажу, и нѣколи не брѣшу (и осправдѣ Міша нѣколи не брѣхавъ). Зновѣ глянуувъ на мене Абдулка. — А пѣты, пѣшь? — Пѣю, кажу; оолько даю, только й вышю... Зновѣ дивуюсь Абдулка и Алаха своего омынае. Тай каже своей дочкѣ, — она хорошенка, лишь по-

глядъ немовъ у крѣлака, — прятати барылку. И взявоа я до работы. — А шабля твоя, каже, фальшива; нѣ, возьми мою, правдиву. Мы вже покумались... А закладъ вы, мон шанове, програвѣи, платѣтъ же теперѣ!“

Друга истѣря про Мішу оѣ чимъ выначалася. Онъ отрахъ любивъ карты; але що грошѣ нѣколи не трималоа его, а картинныхъ догѣвъ не плативъ (хочъ шулеромъ нѣколи не бувъ), то й грати оъ нимъ нѣкто вже не бравоа. Разъ прѣйвоа онъ до одного офицера-товариша: грай тай грай зо мною! — Та ты, програвши, не отдаои! — Грѣшны такѣ й не заплачу, а лѣву руку собѣ прострѣваю оѣ тымъ шотельемъ! — Та яку-жъ я выгоду зъ того буду мати? — Выгоды нѣкакой, а все таки цѣкаво знати... Розговѣръ той вели побѣла перепелою, при свѣдѣкахъ. Чи оѣнциръ бувъ цѣкавымъ, що Міша зрѣбѣтъ, чи що тако, а приставѣ. Принесли карты. Міша щастилооа, выгравъ ото рублѣвъ. Ажъ, якъ-разъ противникъ его ударивоа по чолѣ: — Якій же зъ мене туманъ! — крикуютъ онъ, — на вудочку озывоа! Ты бы програвши отрѣлавъ собѣ руку? Кобы лишь нѣ! О, треба держатися за кашению! — Оѣ ты, небоже, збрѣхавъ! — отрѣлавъ Міша, — я й выгравъ и руку собѣ прострѣваю. Ханъ за шотѣла... гримъ!... и прострѣлавъ руку. Кула перейшла на окрѣвъ... а за тыжневу рана до знаку загнояла.

Иного разу йхавъ Міша нѣчою оъ товаришами мурованкою. И видатъ они, край дороги вывѣтъ темный-протемный, дѣа й не видати. —

Хочъ Міша, говорятъ одинъ товаришъ, акій отчаидуша, а въ оѣй вывѣтъ такѣ не оочитѣ! — Нѣ, окочу! — Нѣ, не оочышь; та-жъ онъ, змылуѣвъ, на якихъ десять оянѣвъ завглябшки, та й вѣзъ не тажо зломити!... Товаришъ знавъ, за що Мішу пѣдхонити — за самолюботво... Оно у него було велике. — А я все таки окочу! хочѣшь? заожѣмся! — Позволь!... Не вѣсивъ товаришъ и выговорати тѣе оолово, а вже Міша — махъ зъ коня та въ вывѣтъ, лишь по камѣню заgrimѣло. Всѣ якъ отолѣи, такъ и завмерли... Перейшла добра хвилѣ, ажъ чуютъ, немовъ зъ бѣзоднѣ, доходитъ Мѣшѣвъ голооѣ, акійоѣ глухий: — Цѣлымъ! въ пѣсокъ понавѣтъ... А лѣтъъ довогъ! Маю у васѣ десять рублѣвъ! — Вылѣзай! — закричали товаришѣ. — Ага, вылѣзай! — оѣзвѣвоа Міша — чорта лысого зѣѣои! чи годенъ? Вамъ теперѣ бы пѣхати за шнуромъ та за оѣтломъ. А поки що, чтобы не кучно ждати, кнѣте по фляшкѣ...

Прѣйшло жѣ Міши просѣдѣти зо пять годинѣ на днѣ вывоа, а якъ его вытащили, показалоа, що звыхнуувъ плѣчѣ. Але онъ тымъ не журивоа. Другого дня знахаръ-коваль зладнавъ осправно воѣ оуотавы, а ему байдуже, буцѣмъ нѣчого й не було.

Загаломъ, здоровье мавъ давне, почуване. Я вже омынѣвавъ, що до кѣнцѣ вѣку заховавъ все оѣже лачно. Хоробы не зазнавъ нѣкакой, мимо всѣхъ недостатнѣвъ; сильна натура нѣ разу не пѣддалаоа. Де бы начѣй занемѣгъ або такѣ й умеръ, онъ вамъ лишь отрѣваоа, немовъ качка

на водѣ, та розцвѣтае ще красне. Разъ, тѣмъ на Кавказѣ, — правда, що се може й бѣвъ, але побѣла неи можна знати, до чого то вѣвали Ешшу оспособнѣмъ, — и такъ, на Кавказѣ отъ вѣпланюму воуновуѣ по полю въ рѣку, головоа лѣи и руки на берѣзѣ. То було зыжко. Вдарила оыный морозъ. До рана въ полю зовѣтъ оыбра, абы-жъ его добути, муѣвли до ооола понаа шпѣку обрубати — и хочъ-бы намъ нежѣтъ оытѣтъ! Другимъ разомъ (то було вже въ Рогатынѣ, пѣтъ Орломъ, и такожъ въ сильнѣйшій морозѣ) пѣнавъ онъ въ трактирѣ, дѣоа за жѣкою рѣчѣю, въ компанію ооомѣхъ молодыхъ семинаристовъ. Семинаристы своимъ звычаемъ оылавае оымонѣтъ, а Мішу запросили, бо бѣвъ чѣлѣвъ оыбѣй, чоловѣкъ „оо въздохомъ“, якъ тогдѣ мѣлаа. Выпили богато, а коли вкѣнѣцѣ вѣсѣлаа вывѣра оадо до домѣвъ, Міша, мертво-палый оыжавъ колодою безъ тыжкы. Семинаристы оыли одинъ лише санки; де-жъ тутъ подѣтъ вѣтѣрѣтѣ безвладнѣ тѣло? Тогдѣ то одинъ зъ молодыхъ людей, мабутъ одушевленнѣйшій клясичный ооомѣками, подавъ раду, привязати Мішу за нѣкъ в задныхъ рѣжнѣвъ, немовъ Гектора до вылѣтѣ Ахилѣса! Раду правили... и госпанама въ оѣнѣхъ, выкрутаоомъ по затокѣхъ, въ задрѣвъ оытѣтъ, выкрутаоомъ по затокѣхъ, въ задрѣвъ оытѣтъ, кобѣкомъ въ оыгѣу головою, прочлѣнуувъ оытѣтъ Міша на оынатѣ двороетвоный простѣръ зъ тѣпѣтира до мѣста, и хочѣмъ навѣтъ зыкашѣтъ, оытѣтъ бы оорнѣвоа! Такимъ на прѣчулдѣ днѣмъ оыровлѣмъ надѣяла его природа!

(Далѣе бѣтъ)

Антика РУКЕРА во Львові
препараты зъ гуми и выробы каучуковий
для лѣчѣнн хартурчатросты и вѣнштъ поабыштъ.

Вынѣсѣ зъ розкладу вѣды,
машиной бѣт 1 черева 1886. 1547
Приходять до Львова:
По вѣды особой: о год. 8.12 передъ полуд.

Народна Торговля у Львові
Свѣжи воды минеральн.
Вода Бельска вѣсна, Заурит-Буртукъ...
Кашка жерело Крекитъ и Кашка
Гондларъ жерелона Отто жерело

ОПОВѢЩЕНІЕ.
Повеже знаю, що Высочествовакы отъ куншны
урадкують при червахъ горы, прето шорчанъ жонъ
ФАБРИКУ ГАРМОНІЮМЪ (або ФИСГАРМОНІЮМЪ) ДО УЧЕНО СЕВІЛІ.

ПРИЛЮДНА ПОДЯКА
за вылѣченє зъ Вѣдня.
Чудесный наслѣдокъ лѣченя пива здоровья Ивана Гофа зъ екстракту
солодового и солодовой шоколады здоровья довголтнотной дыхавиць и

Курсъ збѣжа зъ дня 30 л. липня 1886.
Table with 6 columns: 100 кыло ветро, Дѣвѣт, Терновѣт, Пѣдоло-чиска, Червѣцѣт, Дропѣцѣт.

Ц. к. генер. дирекція австр. державныхъ желѣзницъ.
До Ч. 14.706/IV ex 1886.

Комбиновані билеты окружнй.

Пбсла I. додатку до головного зоставлена для комби-
нованыхъ билетоѣвъ окружнхъ зъ дня 1 мая 1886,

Table with 4 columns: Ч. Назва купонѣвъ, Довгобѣт, Цѣна вѣды, Цѣна класы.

Вѣдѣн 14 липня 1886.
Ц. к. Генеральна Дирекція.

Зброю ловецку
выпробовану, одяноку нагороджену медалемъ державнымъ и
дипломомъ почетнымъ, поручає
А. В. Мольнаръ (давнѣйше I. Висъневцѣй)

Съ днемъ 1 л. серпня с. р.
обламаю постѣпу посаду
лѣкаря мѣского
въ Королевцѣ
(въ повѣтѣ Борщѣвокомѣ)
Д-ръ Калиновичъ.

ДЫМЪ,
повѣстъ Ив. Тургенева. Цѣ-
на 1 зр. 50 кр., съ пересыл-
кою 1 зр. 70 кр.
Дѣстати можна въ адми-
нистраціи „Дѣла“ або въ
книгарни Ставропигійскоѣ.

Закладаюся
за всяку цѣну, що жахотъ зъ моѣмъ
конкураторѣмъ во въ салѣ продавати
готову або робити одѣжъ для мужчытъ

ГИГИЕНИЧНЫЙ МЕДОВНИКЪ
Л. ЧИНЬСКОГО
въ Ярославли
уоуває всякй недуги органу
травленя.

УМРАТЬ и Спѣлка.
Фабрика рѣльнич. машинъ.
1685 Прага-Бубна 7-7
доставляє по дешовыхъ цѣнахъ:

ИВАНА ГОФА,
Ваша Высочествовакы! Отъ 10 лѣтъ страдаю и на астму сподучену чашкы
сѣ болѣчимъ кашлемъ, лѣтами розпытувала и найпосѣбнѣйшихъ лѣкарствъ, але

АНТОНЪ РОЗМАНИТЬ
ФАБРИКА ПАРОВА ЦИКОРИИ И СУРОГАТѢВЪ НАВЫ
въ Раковнѣяхъ коло Кракова.

ФАР ОЛБЫ БИНИ
готовы до ужитку и оспри в
омыкачѣ.
Фарбы
до малюваня дахѣт, тертѣ в
навлѣншѣмъ погостѣ.

Масу до запусканя пѣдлогѣ
поручають
Гибнеръ и Ганке
у Львовѣ. 1681 86-0

„ПОРВАЛАСЬ НИТКА!“
Комедія на 4 сраахъ.
Наповѣзъ Олександръ Я. Коиснскій.
Цѣна 30 кр. а. в. 22